

R O M Â N I A
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
ACADEMIA DE POLIȚIE „Alexandru Ioan Cuza”

ȘCOALA DOCTORALĂ
Ordine Publică și Siguranță Națională

DOCTORAND
Dan - Mădălin REVNIC

TEZA DE DOCTORAT
CU TEMA: RISCURI ȘI AMENINȚĂRI
LA ADRESA MEDIULUI DE SECURITATE
GENERATE DE MANIFESTĂRILE EXTREMISTE

- R E Z U M A T -

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT
Profesor universitar doctor
Sergiu Adrian VASILE

BUCUREȘTI
- 2020 -

Introducere

Alegerea fenomenului extremist ca temă a cercetării a fost determinată de anvergura și implicațiile sale majore, care nu cunosc frontiere. Extremismul este un fenomen complex, multidimensional, cu un spectru larg de conexiuni și interdependențe.

Actualitatea temei este conferită de evoluția și magnitudinea manifestării acestui fenomen în contemporaneitate. Astfel, având în vedere că extremismul constituie în prezent una dintre cele mai mari provocări la adresa mediului de securitate, **cercetarea sa se impune ca o necesitate obiectivă**. Complexitatea fenomenului reclamă în investigarea sa o abordare atât pluridisciplinară, cât mai ales interdisciplinară, prin intermediul științelor politice, sociale, precum și a studiilor culturale.

Documentarea asupra literaturii de specialitate, publicate atât în țară cât și în străinătate, a relevat o **tratare restrânsă a extremismului**. În pofida aportului lor, puținele lucrări, bazate pe abordări punctuale, parțiale ori din anumite perspective asupra extremismului *nu pot acoperi cerințele unui studiu cuprinzător, sistemic al fenomenului*. Totodată, datorită dificultăților întâmpinate în cuprinderea sferei sale identitare, *extremismul nu are încă o definiție oficială, universal acceptată*.

În plus, evenimentele generate în ultimii ani de manifestările extremismului au prefigurat schimbări în cultura de securitate, arătând că **este momentul reevaluării abordărilor în domeniu**, atât la nivel conceptual, cât și în planul mecanismelor de prevenire și combatere a acestuia.

Din aceste considerente, *scopul cercetării*, stabilit ca **obiectiv general**, a vizat studiul cuprinzător al fenomenului extremist, prin aprofundarea cauzelor, formelor și tipologiilor, precum și a riscurilor și amenințărilor generate de manifestările sale, în vederea adaptării cadrului juridic și instituțional național la realitățile mediului actual de securitate.

Subsecvent acestuia, am proiectat ca **obiective specifice**:

- a. Definirea extremismului și identificarea caracteristicilor, delimitărilor și interdependențelor sale în raport cu alte concepte conexe;
- b. Evidențierea trăsăturilor identitare ale principalelor tipologii extremiste;
- c. Individualizarea elementelor cu rol determinant în cadrul procesului de generare a extremismului;
- d. Evaluarea principalelor manifestări și evoluții ale extremismului la nivel global și european;
- e. Relevarea impactului extremismului asupra securității, coeziunii și unității europene;
- f. Analizarea particularităților de manifestare a extremismului în România;
- g. Investigarea fenomenului radicalizării islamiste în spațiul românesc;
- h. Determinarea principalelor riscuri și amenințări la adresa țării noastre;
- i. Proiectarea principalelor măsuri de prevenire și combatere a fenomenului în plan național;
- j. Identificarea principalelor formate de cooperare a statelor pe linia prevenirii și combaterii extremismului.

Abordarea problematicii supuse cercetării a determinat, conform obiectivelor specifice stabilite, organizarea lucrării pe următorul **cuprins**:

Abrevieri și acronime utilizate

Mic dicționar de termeni și expresii specifice

Introducere

Actualitatea și necesitatea temei

Stadiul actual al cunoașterii

Coordonatele cercetării științifice

Originalitatea și contribuția tezei în domeniu

CAPITOLUL 1. CONCEPTUL DE EXTREMISM

1.1. Descrierea fenomenului

- 1.1.1. Definiția extremismului
- 1.1.2. Extremismul violent
- 1.1.3. Caracteristici identitare

1.2. Delimitări conceptuale

- 1.2.1. Extremism prin radicalism, fundamentalism și fanatism
- 1.2.2. Relația dintre extremism și terorism
- 1.2.3. Extremismul cumulativ

CAPITOLUL 2. TIPOLOGII ALE EXTREMISMULUI

2.1. Principalele tipologii extremiste

2.2. Extremismul politic

- 2.2.1. Originile și evoluția noțiunii de extremism politic
- 2.2.2. Extremismul de stânga
- 2.2.3. Extremismul de dreapta
- 2.2.4. Populismul

2.3. Extremismul religios

- 2.3.1. Violența extremă în religiile abrahamice
- 2.3.2. Fundamentalismul, generator al extremismului religios

2.4. Extremismul religios de factură islamistă

- 2.4.1. Surse ale extremismului islamist
- 2.4.2. Secesiunea religioasă din Islam
- 2.4.3. Jihadul
- 2.4.4. Fundamentalismul islamic: wahhabism și salafism
- 2.4.5. Trăsături ale organizațiilor extremiste islamiste
- 2.4.6. Statul Islamic, un exponent fără precedent al extremismului religios de factură islamistă

CAPITOLUL 3. PROCESUL DE GENERARE A EXTREMISMULUI

3.1. Radicalizarea către extremism

- 3.1.1. Noțiunea de radicalizare
- 3.1.2. Tipuri de radicalizare

3.2. Factorii de radicalizare

- 3.2.1. La nivel social
- 3.2.2. La nivel individual

3.3. Procesul de radicalizare

- 3.3.1. Dimensiunea psihologică
- 3.3.2. Modele de radicalizare

CAPITOLUL 4. PROVOCĂRI ALE EXTREMISMULUI LA ADRESA MEDIULUI DE SECURITATE CONTEMPORAN

4.1. Provocări ale extremismului la nivel mondial

- 4.1.1. Manifestări ale fenomenului
- 4.1.2. Principalele riscuri și amenințări

4.2. Provocări ale extremismului în plan european

- 4.2.1. Alunecarea imigranților musulmani spre extremism pe fondul eșecului integrării lor în statele europene
- 4.2.2. Violențele comise în Europa ca expresie a extremismului de factură islamistă
- 4.2.3. Reacția islamofobă a extremei drepte europene
- 4.2.4. Ascensiunea extremismului de dreapta și a populismului, o amenințare la adresa democrației și unității europene

4.3. Provocări ale extremismului la adresa României

- 4.3.1. Extremismul în legislația română
- 4.3.2. Manifestări ale extremismului în sfera politică
- 4.3.3. Manifestări ale extremismului în plan religios
- 4.3.4. Riscuri și amenințări la nivel național

CAPITOLUL 5. COOPERAREA STATELOR PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA EXTREMISMULUI VIOLENT

5.1. Cooperarea globală

- 5.1.1. La nivelul ONU
- 5.1.2. La nivelul altor organizații

5.2. Cooperarea continentală și regională

- 5.2.1. Continentele Americane
- 5.2.2. Africa
- 5.2.3. Orientul Mijlociu
- 5.2.4. Asia și Bazinul Oceanului Indian

5.3. Cooperarea europeană

5.3.1. Cooperarea la nivelul Uniunii Europene

5.3.2. Cooperarea Uniunii Europene cu alte organizații

Concluzii și propuneri

Concluzii

Propuneri de lege ferenda

ANEXE

Anexa 1 - STUDIU DE CAZ: Radicalizarea islamistă în România

Anexa 2 - Iudaismul, Creștinismul și Islamul pe Glob

Anexa 3 - Organizații extremiste de factură islamistă

Anexa 4 - Statul Islamic

Anexa 5 - Foreign Fighters și Returnees

Anexa 6 - Repere ale crizei migrației în Europa

Anexa 7 - Manifestări ale extremismului violent

Anexa 8 - Partidele populiste europene

Anexa 9 - Diferențele dintre cetățenii europeni privind toleranța

Anexa 10 - Religiile în România

Bibliografie

Cercetarea a fost aprofundată prin realizarea unui **studiu de caz**, în care a fost abordat *fenomenul radicalizării islamiste în România*. Interesul acordat acestui subiect nu a fost întâmplător, în actualul context ridicându-se întrebarea dacă și în ce măsură amploarea și amplitudinea evoluției acestui fenomen la nivel global și mai ales european poate induce evoluții similare în țara noastră. Această opțiune a fost justificată totodată de necesitatea identificării, în plan național, a potențialelor riscuri și amenințări generate pe această linie de mediul actual de securitate.

De-a lungul etapelor sale, **rezultatele cercetării au fost valorificate în mediul academic**, prin publicarea în articole și dezbaterile în cadrul conferințelor științifice cu participare națională și internațională, precum și **în plan instituțional**, prin aplicarea lor în evaluările, sintezele și informările realizate în sfera securității naționale, conform domeniului de desfășurare a activității.

CAPITOLUL 1

Plecând de la necesitatea fundamentării conceptuale, în urma analizei elementelor constitutive am formulat **o definiție generală a extremismului**, actuală și cuprinzătoare, în măsură să acopere întreg spectrul său de manifestări. Potrivit acesteia, *extremismul se manifestă prin promovarea opiniilor, ideologiilor sau credințelor unilaterale, care depășesc limitele normale, moderate, general acceptate la un moment dat de către societate, pe baza cărora, persoane, grupuri sau organizații încearcă, prin acțiuni violente, incluzând acte criminale individuale și în masă, să câștige puterea, pentru impunerea într-o manieră fanatică și totalitară a propriului program politic, social, etnic, religios sau economic.*

Analiza este extinsă asupra conceptului de ***extremism violent***, consacrat la nivelul organizațiilor internaționale, în ideea că ar fi mai precis și mai realist, considerându-se că nu acoperă doar atacurile teroriste, ci întreaga gamă de acțiuni violente ale grupurilor extremiste. În Raportul Secretarului General al ONU cu privire la *Planul de acțiune pentru Prevenirea Extremismului Violent*, prezentat Adunării Generale la 5 ianuarie 2016, se precizează de la bun început că *extremismul violent este abordat în considerarea faptului că acesta conduce la terorism.* Utilizarea termenului a ridicat astfel întrebarea firească dacă noțiunea de „*extremism violent*” ar presupune, în antiteză, existența unui „*extremism nonviolent*”. Analiza a arătat că o distincție între cele două forme ale extremismului este improprie, deoarece *extremismul este în mod inerent violent.*

Caracteristicile identitare ale extremismului sunt stabilite pornind de la particularitățile ideologice, organizatorice și acționale ale extremiștilor, raportate la cronologia actelor premergătoare preluării puterii, precum și ulterior acestei etape, în ceea ce privește ordinea impusă în societate.

Având în vedere că *radicalismul*, *fundamentalismul* și *fanatismul* reprezintă concepte frecvent utilizate în contextul manifestării extremismului, analiza elementelor definitorii și a particularităților fiecăreia, a principalelor similitudini și diferențe a urmărit să clarifice în măsură putem vorbi de o relație de intercondiționare a acestora cu sfera fenomenului extremist.

Cercetarea a arătat că principala diferențiere a extremismului de conceptele menționate constă în faptul că extremismul în sine nu poate fi exprimat exclusiv prin *radicalism*, *fundamentalism* sau *fanatism*, în timp ce manifestarea acestora poate, prin depășirea unor limite existente sau stabilite la un moment dat, să capete caracter *extremist*.

O altă problemă deosebit de importantă a constituit-o **explicarea relației și a intercondiționării existente între extremism și terorism**. Analiza comparată a elementelor definitorii a celor două concepte a demonstrat că extremismul și terorismul, deși diferite, nu pot fi separate, ele aflându-se într-o *relație de condiționare*, în care *ideologia extremistă este transpusă în fapt prin actul terorist*. Astfel, într-o dinamică relațională, *extremismul precede terorismul, constituind, în același timp, principalul factor care-l alimentează*. Aceasta a condus totodată la concluzia că *terorismul poate fi o formă de manifestare a extremismului violent*.

În cadrul analizei a fost introdus și conceptul de **extremist cumulativ**. Consacrat în anul 2006 de către academicianul britanic Roger EATWELL, acesta este descris ca fiind „*modul în care o formă de extremism poate alimenta și amplifica alte forme*” de extremism. Conceptul a fost inspirat de tensiunile existente în societatea britanică, unde organizații de extremă-dreapta de orientare fascistă ca National Front ori British National Party sunt angrenate într-o dinamică periculoasă cu mișcările islamiste Al-Muhajiroun sau Hizb ut-Tahrir.

CAPITOLUL 2

Principalele tipologii ale extremismului sunt abordate punând accent pe **extremismul politic** și cel **religios**. În cadrul **extremismului politic**, sunt prezentate **extrema-stângă**, cu formele sale de manifestare, *anarhismul comunist* și *comunismul bolșevic*. Extrema stângă caracterizează mișcările politice radicale, a căror idealuri sunt reprezentate de egalitarism și dreptatea socială și care vizează realizarea obiectivelor lor politice prin mijloace violente, cum ar fi atentatele și revoluțiile. În cadrul spectrului politic este prezentată și **extrema dreaptă**, care cuprinde mișcări și formațiuni politice care nu participă la guvernare, cu ideologii ca *fascismul* și *nazismul*. Caracterizat de apărarea violentă a identității naționale, etnice ori rasiale, **extremismul de dreapta** se manifestă prin ultranaționalism, supremație, rasism și xenofobie. Tot aici se înscriu și infracțiunile din ură, descrise ca „*violență, motivată de prejudecăți sau intoleranță față de originea națională a persoanei, etnie, culoare, religie, sex, identitate de gen, orientare sexuală sau dizabilitate*”.

Deși se regăsește de-a lungul întregului spectru politic, **populismul** este prezentat, luând în considerare ponderea manifestării sale, *asociat extremismului de dreapta*. Ideologia populistă promovează voința suverană a poporului, o forță morală, împotriva elitei, considerată coruptă și aservită. Dincolo de demagogia politică și radicalizarea populară, acesta reprezintă o amenințare serioasă la adresa ordinii democratice de pretutindeni și în mod special a celei europene.

În **abordarea extremismului religios** sunt parcurse, într-o analiză comparativă, principalele episoade de violență extremă și fundamentalismul care au caracterizat evoluția marilor religii monoteiste, respectiv **Judaismul, Creștinismul și Islamul**.

Extremismul religios în Islam este analizat pornind de la *conceptul de islamism*, care vizează o lume musulmană unită politic sub aceeași autoritate, în care statul și societatea să fie conforme cu regulile dreptului islamic, așa cum au fost acestea stabilite de către Coran, Sunna și Hadith-uri. Sunt identificate **trei surse generatoare ale extremismului islamist** și anume *secesiunea comunității musulmane*, care a condus, după moartea Profetului Muhammad, la diferențierea sectară a musulmanilor (în sunniți, șiiți și kharijiți), *interpretarea conceptului de Jihad* în sensul legitimării agresiunii ca război de apărare și *doctrina fundamentalistă*, reprezentată de wahhabism și salafism, care vizează întoarcerea la puritatea credinței de la începuturile Islamului și aplicarea strictă a Coranului.

Pe aceste coordonate, sunt evidențiate **trăsăturile specifice ale grupărilor extremiste de factură islamistă**, active în prezent în Orientul Mijlociu, Africa și Asia, continuând cu prezentarea principalelor repere în evoluția grupării **Stat Islamic**, care, prin ideologia, organizarea și amploarea evoluției sale a reprezentat un adevărat fenomen în sfera de manifestare a extremismului violent.

CAPITOLUL 3

În aprofundarea **procesului de generare a extremismului** sunt parcurse mai multe definiții propuse în mediul politic și academic, de natură să ofere o imagine cât mai completă asupra sa. Dintre acestea, este reținută ca reper, însă fără a îmbrăca un caracter oficial, definiția radicalizării formulată la nivelul Comisiei Europene.

Radicalizarea care duce la extremismul violent poate lua forme diverse, în funcție de context și perioadă de timp și poate fi asociată cu diferite cauze sau ideologii. Acestea sunt reprezentate în principal de *extremismul de stânga*, *extremismul de dreapta*, *extremismul politico-religios* și *cel tematic*.

Studiul a relevat faptul că factorii de radicalizare cuprind o gamă foarte largă de origini, factori declanșatori și condiții. În contextul analizei comparative a mai

multor factori, cea mai cuprinzătoare și aplicată clasificare se dovedește a fi cea realizată de către United States Agency for International Development (USAID), care, pe lângă *push factors* și *pull factors*, a identificat și un set de factori generali, numiți *enabling environment factors* (factori de mediu favorizanți). Totodată, factorii care împing către extremism, *push factors*, sunt sistematizați în trei subgrupe, reprezentate de *factori socioeconomici*, *politici* și *culturali*. Aceștia sunt analizați atât la nivel social, cât și la nivel individual.

Investigarea mai multor elemente care pot avea un rol determinant în cadrul dimensiunii psihologice a procesului de radicalizare conduce la concluzia că **nedreptatea și discriminarea împotriva grupurilor minoritare constituie principali factori de motivare**. Experții consideră că o combinație de factori diferiți poate fi convergentă într-o varietate de moduri în a-l face pe un individ sensibil la ideologia radicală. Ca răspuns la această problemă, o serie de modele academice au fost dezvoltate pentru a încerca să creeze o schiță pas cu pas a radicalizării și identifica posibii factori care influențează aceste persoane. În cadrul studiului au fost prezentate patru modele și anume „Calea către extremismul suicidal”, propus de către Paul GILL, de la Colegiul Universitar din Dublin, Irlanda, „Procesul în patru stadii”, aparținând psihiatrului criminalist și consultant în combaterea terorismului, Marc SAGEMAN, „Scara către terorism”, având ca autor pe profesorul Fathali M. MOGHADDAM și „Cele 12 mecanisme ale radicalizării”, proiectate de cercetătorii Clark McCAULEY și Sophia MOSKALENKO.

CAPITOLUL 4

Manifestarea extremismului la nivel global a cuprins o serie de violențe ale actorilor islamiști, cele mai semnificative dintre acestea fiind triplarea, între anii 2018 și 2019, a atacurilor în Mozambic, atentatele sinucigașe coordonate, comise de afiliați ai SI în Sri Lanka, în Duminica Paștelui din anul 2019, atacul asupra

ministrului indonezian al securității, Wiranto, în luna octombrie a aceluiași an, pecum și agresiunile lansate în prima parte a anului 2020 de către rămășițe ale Statului Islamic în Irak și Siria, acestea clasându-se drept cele mai mai sofisticate și letale de până acum. Atacul din luna martie 2019, în care aveau să fie uciși 50 de musulmani la două moschei din localitatea Christchurch, Noua Zeelandă, a marcat de această dată trecerea extremiștilor de dreapta la „apărare” împotriva amenințării reprezentate de islamism.

Cu toate acestea, statisticile arată că în atentatele de până acum sunt implicați mai mult extremiști de dreapta decât radicali islamiști, cele mai multe atacuri ale acestora fiind executate în Europa.

Principalele amenințări sunt reprezentate de menținerea unei prezențe globale a Statului Islamic, care, în ciuda înfrângerii sale teritoriale, a declarat *wilayat*-uri (provincii, guvernorate) în Irak, Siria, Yemen, Arabia Saudită, Egipt, Libia, Algeria, Nigeria, Afganistan și Caucazul de Nord, anunțându-și prezența, în prima jumătate a anului 2019, inclusiv în Turcia, Pakistan și India.

Dificultatea integrării imigranților din MENA, a căror aflux a marcat un maxim în anul 2015, rămâne o altă problemă în țările Europei de Vest, cu un înalt potențial de generare a extremismului violent. Prezența masivă a imigranților musulmani avea să se reflecte într-o mulțime de fapte antisociale și încălcare a legii, cum ar fi agresiuni sexuale, violuri, furturi și jafuri. Mai mult decât atât, provocările umanitare și de securitate au ajuns însă la cote fără precedent după înfrângerea teritorială a Statului Islamic, fiind necesară adoptarea, de către oficialii europeni, a unei decizii în privința repatrierii foștilor luptători ai acestei organizații.

Violențele înregistrate în Europa ca expresie a extremismului violent islamist au culminat cu masacrele din cursul anului 2015 de la Paris, urmate în anul 2016 de cele de la Bruxelles, Nisa și Berlin, iar în 2017, de cele de la Stockholm, Manchester, Londra și Barcelona, acestea fiind doar cele mai importante ca victime și impact. Printre autorii acestor atacuri, revendicate de către Statul Islamic, aveau

să se remarce, pe lângă imigranții musulmani, „*homegrown terrorists*”, europeni de origine arabă sau nord-africană, cetățeni ai țărilor în care au acționat.

Evoluțiile recente în Europa de Vest indică din ce în ce mai mult o **intersecție violentă a islamismului radical cu mișcările de extremă-dreapta**. Mișcările de protest de stradă, cum ar fi *English Defence League*, *Les Identitaires* în Franța și *PEGIDA* în Germania și-au răspândit *propaganda antimusulmană* atât online, cât și prin manifestări și acțiuni de stradă. Activismul și seria de violențe comise de organizațiile și actorii de extremă-dreapta au culminat cu incidentul din 19 iunie 2017, când un bărbat a intrat cu o furgonetă în mulțimea adunată în zona Moscheii din Finsbury Park, în Londra.

Populismul de extremă-dreapta cunoaște o amploare fără precedent în Europa, pătrunderea sa pe scena politică fiind favorizată de debutul crizei economice din perioada 2009-2010, de criza refugiaților în contextul conflictului din Orientul Mijlociu și de atentatele de la Paris și Bruxelles. Populismul se dovedește a fi o amenințare reală la adresa democrației și în mod deosebit a ordinii democratice europene. Prin discursul lor, tot mai mulți lideri europeni atacă democrația liberală, promovând tematici naționaliste, anti-migraționiste, rasiste și xenofobe. Susținerea din ce în ce mai largă de către cetățenii europeni a adus partidele populiste în formațiunile guvernamentale, într-un procent îngrijorător. Unul dintre rezultatele acestor evoluții a fost și BREXIT, decizie care a fost influențată prin populism, demagogie și discurs xenofob, fără nicio bază reală de natură economică sau socială.

Analiza asupra României are ca punct de plecare **identificarea prevederilor în domeniul prevenirii și combaterii extremismului**. Astfel, deși *fenomenul nu este numit ori definit ca atare*, se evidențiază în legislația națională *existența acoperitoare normelor* care asigură prevenirea și combaterea extremismului politic de dreapta, precum și a manifestărilor asociate acestuia. De asemenea, țara noastră s-a aliniat inițiativelor internaționale de reglementare pe linia prevenirii și combaterii extremismului, prin ratificarea convențiilor internaționale în domeniu.

În România, scăderea continuă a nivelului de trai și adâncirea diferențelor dintre clasele sociale, precum și dezamăgirea și neîncrederea în clasa politică română, au favorizat apariția *extremismului* și *populismului de dreapta*. Cele mai reprezentative în acest sens sunt *Partidul România Mare* și *Partidul Noua Dreaptă*. Înființat în anul 1991, **Partidul România Mare** se poziționează ca *partid populist anti-sistem*, învinuind elitele politice și instituțiile statului pentru slăbiciunea legii și ordinii în România. Totodată acesta lansează atacuri virulente la adresa maghiarilor, evreilor și romilor, incluzând referințe la izolarea acestora din urmă în „colonii” speciale. **Partidul Noua Dreaptă**, înființat în anul 2015, cere un stat naționalist român puternic, unirea necondiționată a României cu Basarabia, pedepsirea aspră a „infracțiunilor țiganilor” și interzicerea absolută a avortului. În același timp, formațiunea naționalistă se definește ca fiind eurosceptică și adversară a multiculturalismului și a NATO. Manifestul politic al acestuia include, de asemenea, lupta împotriva separatismului maghiar și al homosexualității.

Unii analiști „observă” în cadrul **Bisericii Ortodoxe Române** „*tendințe extremiste*”, apreciind totodată că aceasta, în rolul său de actor național, „*își afirmă în mod constant dorința de a interveni*” în reglementarea vieții sociale. Biserica a fost criticată că și-ar fi manifestat naționalismul și intoleranța prin activismul ferm împotriva drepturilor minorităților sexuale. Alte acuzații vizează „*acțiuni violente*”, împotriva greco-catolicilor. În plus, sunt menționate întâlniri ale anumitor grupuri neo-legionare în biserici și participarea unor preoți ortodocși la astfel de evenimente.

Dobrogea reprezintă un model secular de bună conviețuire interetnică și mai ales interreligioasă, unde există o veche comunitate islamică sunnită, de etnie turco-tătară. Credincioșii se află sub autoritatea religioasă a **Muftiatului Cultului Musulman din România**, care răspunde față de stat de practicile religioase islamice din România. În ultimii ani, în România, la fel ca și în țările occidentale, și-au făcut apariția diferite **organizații non-guvernamentale**, cu imami proveniți din țări ale Orientului Apropiat, care promovează vederi islamice radicale și care nu răspund

nici unei unei autorități. Acestea, cum ar fi Fundațiile Taiba și „Islamul azi”, sunt finanțate de entități din Arabia Saudită, țară cunoscută pentru aplicarea foarte strictă și exclusivă a Islamului fundamentalist. Încă de la înființare, cele două fundații au contestat autoritatea Muftiatului Cultului Musulman, erijându-se chiar în reprezentanți ai musulmanilor din România. Având în vedere că față de imamii recunoscuți oficial, numărul celor care profesează și moscheile care funcționează neoficial este mult mai mare, reprezentanții Cultului Musulman, ai Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani și ai Uniunii Democratice Turce din România au solicitat reglementarea funcționării lăcașurilor de rugăciune islamice, care trebuie să aibă avizul cultului de care aparțin și al instituțiilor de stat.

Raportată la context, analiza a evidențiat **principalele riscuri și amenințări în plan național**. Primul dintre acestea este cel al *radicalizării islamice*, care, cu toate că „*nu are dimensiunile unui fenomen*”, a înregistrat o creștere în ultimii ani, mai ales în rândul strănilor rezidenți, originari din zone cu manifestare teroristă, dar și al românilor convertiți la Islam.

Un al doilea risc îl constituie *prezența în România a unor organizații extremiste cu profil terorist*, a căror activitate reprezintă o amenințare gravă în plan securitar intern. Pe teritoriul țării noastre, nucleele active ale acestora aparțin în principal *Frăției Musulmane, Hamas, Hezbollah, Grupului Islamic Armat, Hizb ut-Tahrir și Al-Gama'a Al-Islamiyya*.

Alt risc important este *generat în contextul migrației*, prin traversarea României de un flux considerabil de persoane originare din spații cu potențial terorist, fapt care constituie o amenințare directă la adresa securității naționale.

Posibilitatea desfășurării unor atacuri teroriste constituie la rândul său, una dintre amenințările majore, deși în prezent țara noastră nu pare să fie vizată în mod special. Cu toate acestea, angrenarea sa în Coaliția internațională împotriva Statului Islamic o poate plasa în rândul țintelor potențiale.

CAPITOLUL 5

Mai multe **organizații internaționale asigură cooperarea statelor pentru prevenirea și combaterea extremismului violent.**

Cooperarea globală este asigurată prin Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Organizația Cooperării Islamice (OIC), în timp ce **cooperarea continentală și regională** se realizează, la nivelul *Continentelor Americane*, prin Organizația Statelor Americane (OAS), la nivelul *Africii* prin Uniunea Africană (UA), la nivelul *Orientului Mijlociu* prin Liga Statelor Arabe (LAS), iar la nivelul Asiei și a *Bazinului Oceanului Indian*, prin Organizația de Cooperare de la Shanghai (SCO), Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) și Asociația Riveranilor Oceanului Indian (IORA).

Cooperarea la nivelul UE este asigurată în primul rând prin Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) și Centrul de Excelență al Rețelei de Conștientizare a Radicalizării.

Cooperarea UE se desfășoară, de asemenea, cu alte state din America de Nord, Balcanii de Vest, Africa (Sahel, Africa de Nord și Cornul Africii), Orientul Mijlociu și Asia, cooperarea cu SUA pe această linie fiind considerată fundamentală.

Concluzii și propuneri

În esență, conform **concluziilor** rezultate în încheierea lucrării:

- pe **plan politic**, ascensiunea fără precedent a extremei drepte în țările occidentale, în special a celei populiste care, prin discursul ultranaționalist, anti-imigraționist și islamofob promovează teze antiliberale și antiunionale, *reprezintă o adevărată amenințare la adresa democrației, coeziunii și securității europene;*

- în **plan religios**, extremismul se manifestă în *exprimarea unor viziuni radicale, fundamentaliste ale Islamului*. Acestea reprezintă, într-o mare măsură, manifestarea rezistenței la asaltul modernismului occidental, care a schimbat fundamental societatea musulmană;

- seria de atentate revendicate sau inspirate de Statul Islamic, comise de imigranți ori cetățeni radicalizați în special în Franța, Belgia, Germania, Suedia, Marea Britanie și Spania au demonstrat ineficiența structurilor de informații și intervenție ale statelor europene, *consecință a neadaptării acestora la realitățile mediului de securitate*;

- extrema-dreaptă din **România** nu este de natură să îngrijoreze, având un profil electoral scăzut, un succes politic al unor astfel de partide fiind puțin probabil și în viitorul apropiat;

- la noi în țară și-au făcut în ultimii ani apariția musulmani din țările Orientului Mijlociu care promovează, prin intermediul unor fundații culturale și religioase, o variantă fundamentalistă a Islamului. Această situație, în lipsa unui control al statului, *poate conduce la evoluții neașteptate*;

- cu toate că la nivel național riscurile se mențin scăzute în ceea ce privește probabilitatea de manifestare a extremismului islamist, *trebuie acordată o atenție specială fenomenului radicalizării*, care arată că evoluțiile la nivel global și european încep să se facă simțite și în țara noastră;

- din punct de vedere acțional, prevenirea extremismului necesită un răspuns multisectorial, interinstituțional și o abordare a întregii societăți, care să nu mai fie doar reactivă și tactică, ci să alinieze instituțiile de stat și comunitățile în confruntarea acestuia;

- evoluțiile actuale impun reanalizarea cadrului instituțional și juridic, în plan internațional, dar mai ales european, pentru calibrarea acestora la provocările actuale, demersuri care nu pot fi realizate decât printr-o cooperare efectivă și eficientă a statelor.

Propunerile formulate vizează, în principal:

- abordarea unitară a fenomenului extremist la nivel național, prin **definirea sa** într-un act normativ de nivel superior, ca fundament pentru normele subsecvente, care să acopere, în mod detaliat, toate aspectele legate de sfera sa de manifestare;
- modificarea și completarea, în cuprinsul Legii nr. 535/2004, a definiției terorismului, prin *inclusiunea motivațiilor sale în sfera extremismului violent* și a definiției radicalizării, prin *formularea mai cuprinzătoare* a acesteia;
- elaborarea unei *Strategii privind prevenirea și combaterea radicalizării, a extremismului violent și a terorismului*, precum și a unui *Plan de acțiune* pentru implementarea acesteia, într-o concepție multidimensională și integrată;
- asigurarea controlului statului prin avizarea, de către Secretariatul de Stat pentru Culte, atât a înființării asociațiilor și fundațiilor religioase (modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 *cu privire la asociații și fundații*), cât și a construirii și funcționării lăcașurilor de cult (modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 *privind autorizarea executării lucrărilor de construcții*);
- consolidarea poziției Muftiului de conducător al întregii comunități musulmane din România, în calitate sa de *autoritate responsabilă pentru practicile religioase islamice din țara noastră*;
- înăsprirea semnificativă a sancțiunilor prevăzute în Codul Penal pentru promovarea mesajelor extremiste de natură religioasă;
- inițierea unui program educațional în școli, mass-media și on-line, cu rol de conștientizare a publicului larg cu privire la fenomenul radicalizării, a pericolului generat de acesta, precum și a identificării manifestării sale la membrii comunității;
- stabilirea extremismului ca obiect distinct de studiu în plan universitar, aprofundarea științifică a acestuia fiind în măsură să ofere răspunsuri și să asigure, într-o proporție însemnată, componenta de diagnosticare și prevenție în domeniu.

* * *